

”Sådan får vi flere hænder”

– et indblik i danskernes holdning til hvorledes vi skaffer mere arbejdskraft

Et af de største samfundsmæssige problemer i dag er mangelen på arbejdskraft.

Konsekvensen af den manglende arbejdskraft i både den private og den offentlige sektor er et betydeligt tab af velstand.

Regeringen er kommet med en række forslag til løsning af problemet, men en lang række effektive metoder er ikke anvendt. På baggrund af en undersøgelse gennemført af Catinét for CEPOS kan det konkluderes, at der i befolkningen er en betydelig opbakning til en lang række af disse effektive metoder til at øge antallet af hænder og hoveder på arbejdsmarkedet. Det drejer sig blandt andet om stramning af reglerne for overførselsindkomst, nedsættelse af indkomstskatten, større indvandring og effektiviseringer i den offentlige sektor.

Mangel på arbejdskraft et politisk spørgsmål?

Der er bred enighed om, at både den private og den offentlige sektor står med en markant mangel på arbejdskraft¹. På den baggrund er det afgørende at diskutere, hvorledes disse problemer kan løses. Et vigtigt bidrag til denne debat er borgernes holdning til, hvilke metoder der bør anvendes. Det er dog vigtigt at understrege, at undersøgelsen af befolkningens holdning naturligvis kun skal ses som et fingerpraj om, hvad der opfattes som værende gode løsninger på problemet. Dette er ingenlunde det samme, som at der vil være tale om brugbare løsninger. Omvendt er det også relevant at se på befolkningens holdning til spørgsmålene, da de også vil have fordelingsmæssige konsekvenser, og derfor også vil kunne møde modstand i de befolkningsgrupper, der forventer at tabe ved et forslags gennemførelse. En del af forslagene berører emner så som indvandring og skattelettelser, som indgår i den generelle politiske debat, og det er således også interessant at undersøge, om befolkningens holdning til disse emner er anderledes, når konteksten er mangel på arbejdskraft.

Spørgsmålsformuleringen

I boksen nedenfor ses spørgsmålsformuleringen og svarmulighederne

Figur 1: Spørgsmålsformulering

Der tales meget om, at danske virksomheder og den offentlige mangler arbejdskraft. Jeg nævner nu en række politiske tiltag, der muligvis kunne skaffe mere arbejdskraft. Jeg vil bede dig angive hvor god en ide det ville være at gennemføre tiltaget, hvor 1 er en meget god ide og 5 er en meget dårlig ide.

Er det en god ide at

1. lette skatten på arbejde, så folk får mere ud af at arbejde
2. afskaffe efterlønnen
3. stramme reglerne for overførselsindkomst, så flere ønsker at arbejde
4. tillade at udenlandsk arbejdskraft lettere kan komme til at arbejde i Danmark
5. effektivisere den offentlige sektor for at frigive arbejdskraft
6. bruge flere ressourcer på efteruddannelse og aktivering af arbejdsløse
7. sænke mindstelønnen, så de mindre arbejdsduelige også kan komme i arbejde

De enkelte mulige løsninger er udvalgt ud fra nogle overvejelser om, hvad der normalt nævnes som mulige faktorer, der kan øge udbuddet af arbejdskraft. Forslagene er formuleret meget overordnede, da mere detaljerede forslag ikke vil give mening for den typiske respondent. Det betyder også samtidigt, at svarene ikke kan omsættes direkte til politikforslag, men senere i

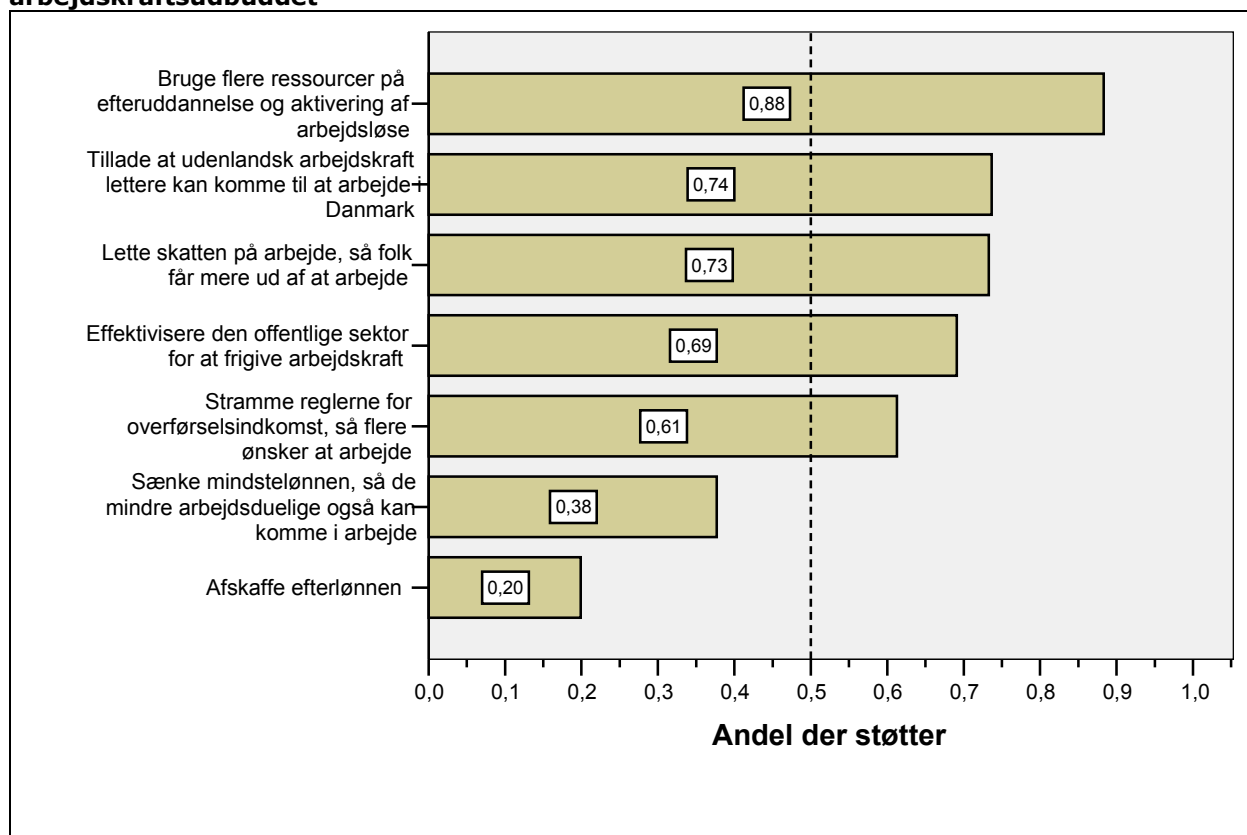
¹ Se f.eks. Dansk Økonomi forår 2007 (Det Økonomiske Råds formandskab juli 2007)

notatet redegøres for, hvilke specifikke tiltag man kunne forestille sig, og hvilken effekt de sandsynligvis ville have.

De overordnede resultater

I figuren nedenfor er de overordnede resultater vist. Resultaterne bygger på 1.010 telefon-interview gennemført af Catinét for CEPOS. Længden af grafen viser tilslutningen i befolkningen, og er sorteret således at de forslag der får størst tilslutning står øverst. Således er 88 pct. af befolkningen tilhængere af, at der anvendes flere ressourcer på aktivering og uddannelse². Den præcise svarfordeling på de enkelte spørgsmål fremgår af appendiks 1.

Figur 2: Befolkningens holdning angivet som procentandel der støtter forslag, der øger arbejdskraftsudbuddet

Note: antal interview 1.010

Af figuren fremgår det, at der generelt er stor opbakning til forslagene. Det mest populære forslag er at bruge flere ressourcer på uddannelse og aktivering, efterfulgt af at gøre det lettere at lade udenlandsk arbejdskraft komme til landet samt at lette skatten på arbejde. Effektiviseringer af den offentlige sektor og stramning af reglerne for overførselsindkomster har også et flertal bag sig, mens en sænkning af mindstelønnen og afskaffelse af efterlønnen har færre støtter end modstandere.

Indledningsvis skal der knyttes to kommentarer til det ovenstående. For det første peger resultaterne på, at der i befolkningen er støtte til langt hovedparten af tiltagene. Dette gælder

² Svarene er afgivet på en skala fra 1 til 5. Svarene viser andelen der har svaret 1 og 2, i forhold til de som har svaret 1, 2, 4 og 5. Kategorien 3 (som repræsenterer hverken-eller synspunktet) er således ikke medtaget.

også forslag, der i den politiske debat er nogen kontrovers omkring, og det tyder således på, at politikerne med sindsro kan gå til problemstillingen noget fastere end hidtil. Specielt er den store opbakning til skattelettelse og øget indvandring interessant ud fra et økonomisk synspunkt, idet disse effektivt øger udbuddet af arbejdskraft samt øger den økonomiske frihed. Udover dette følger resultaterne dog det vante mønster, at det specielt er de tiltag, der ikke opfattes som havende nogen direkte tabere, der får størst opbakning.

De forventede beskæftigelsesmæssige konsekvenser af forslagene

De ovenforstående resultater fokuserer på befolkningens overordnede holdning til gennemførelse af forslagene, men som tidligere nævnt er der faktisk flere spørgsmål i et, idet formuleringen "hvor god ide det ville være" logisk både dækker over respondentens vurdering af størrelsen af effekterne af et evt. tiltag samt af en vurdering af det ønskværdige ved disse effekter. Med hensyn til effekterne skal der således både tages stilling til, hvilke fordelingsmæssige effekter et tiltag vil have, samt hvilken betydning det ville have for udbuddet af arbejdskraft. I det nedenstående knyttes i punktform et par kommentarer til de mulige arbejdskraftudbudseffekter af konkrete tiltag inden for de områder, som spørgsmålene fokuserer på.

1. Skattelettelse

En lettelse i skatten på den sidst tjente krone øge arbejdsudbuddet, fordi det bliver mere attraktivt at arbejde ekstra. En lettelse i topskattesatsen for 5 mia. kr. vil f.eks. øge beskæftigelsen med knap 8.000 personer, jf. CEPOS-notat³.

2. Efterløn

En fjernelse af efterlønnen vil øge beskæftigelsen med i størrelsesordenen 100.000 personer, jf. CEPOS notat af 8. januar⁴ og vil dermed i væsentligt omfang afhjælpe problemet med mangel på arbejdskraft.

3. Stramme regler for overførselsindkomster:

En reduktion i overførselsindkomster vil øge beskæftigelsen, da det bliver mere attraktivt at arbejde frem for at være på overførselsindkomst. F.eks. vil en reduktion i dagpengeperioden fra 4 til 1 år øge beskæftigelsen med ca. 25.000 personer, jf. ce-pos-notat af 8. januar.

4. Tillade udenlandsk arbejdskraft:

I forhold til manglen på arbejdskraft vil det være oplagt at tiltrække udlændinge, der kan udfylde de efterspurgte jobfunktioner. Effekten af konkrete tiltag er svær at estimere, men indeholder logisk både fjernelse af barriere for indvandring samt at gøre Danmark et mere attraktivt sted at arbejde.

5. Effektivisering af offentlig sektor

Rationalisering i den offentlige sektor kan frigøre ressourcer. F.eks. kunne flere opgaver udbydes så private effektive virksomheder kan løse opgaven. Videnskabelige undersøgelser finder at private virksomheder på konkurrencemarkeder er mere effektive end offentlige monopoler. Herudover bør der spares ressourcer i forbindelse med kommunalreformen, hvor der bl.a. kan spares på administration når mindre kommuner lægges sammen til en kommune.

³ ["Dynamiske effekter: Dobbeltså stor effekt ved lettelse i topskattesats i forhold til beskæftigelsesfradraget"](#) (CEPOS 11/6 -06)

⁴ ["Danmark har udsigt til den laveste vækst i OECD i perioden 2008-12"](#) (CEPOS notat 7/1 -07)

Såfremt der beregningsteknisk effektiviseres med blot 2 pct. om året i den offentlige sektor frigøres der ca. 15.000 personer.

6. Aktivering og uddannelse

Det økonomiske råd konkluderer at aktivering samlet set gav et samfundsøkonomisk underskud i 2001. Det samlede resultatet skyldes, at uddannelsesaktivering giver et stort underskud, mens motivationseffekten bidrog positivt. Ved motivationseffekten forstås, at udsigten til at skulle deltage i aktivering motiverer ledige til at finde et arbejde. Den samlede effekten i de efterfølgende år er endnu usikker⁵.

7. Sænke mindstelønnen

Lavere mindsteløn vil indebære at svagere grupper, herunder en stor gruppe af indvandrere, får adgang til arbejdsmarkedet. De nuværende overenskomster holder reelt svagere grupper ude. Næmlig dem der har en timeproduktivitet, der er lavere end mindstelønnen.

Forskel mellem grupper med hensyn til støtte af tiltagene

I nedenstående tabel er resultaterne vist, som procentforskel (PDI) mellem dem, som har angivet at resultatet er en god ide, fratrukket dem, som mener, det er en dårlig ide. Et positivt tal i tabellen angiver således, at et flertal støtter ideen, mens et negativt tal angiver, at et flertal er modstandere af ideen.

⁵ Dansk Økonomi forår 2007 (Det økonomiske råd).

Tabel 1: Holdning til løsningsmuligheder på arbejdskraftsmangelen opdelt efter gruppetilhørsforhold

	Lette skatten	Afskaffe efterlønnen	Stramme overførsels-Indkomster	Tilføre udenlandsk arbejdskraft	Effektiver e offentlig sektor	Efteruddannelse og aktivering	Sænke mindsteløn
Køn							
Mand	44	-45	19	32	33	61	-26
Kvinde	30	-64	17	32	35	65	-20
Alder							
<= 25	18	-58	44	21	48	76	0
26 - 34	52	-48	32	32	45	64	-14
35 - 43	39	-48	19	36	41	57	-15
44 - 52	37	-70	4	30	25	57	-34
53 - 61	35	-62	-3	29	28	63	-47
62 - 70	30	-48	20	38	18	66	-31
71+	40	-48	29	39	31	63	-11
Uddannelse							
Kort uddannelse	39	-60	25	22	33	63	-19
Lang uddannelse	35	-46	9	49	34	64	-31
Indkomst							
0 - 299.999 kr.	24	-65	12	27	19	60	-24
300. - 699.999 kr.	36	-60	17	31	29	62	-30
700.000 kr. +	46	-44	24	37	47	65	-17
Beskæftigelse							
Arbejdere	37	-69	15	20	37	69	-20
Lavere funktionær	28	-64	25	42	31	55	-44
Højere funktionær	48	-33	16	48	43	59	-22
Selvstændig	48	-18	21	28	31	42	-30
Under uddannelse	18	-45	34	26	38	69	-1
Udf. Arbejdsmarked	38	-58	14	34	24	63	-26
Valg							
Soc. dem.	18	-64	2	36	33	69	-43
Radikale	18	-10	-11	70	20	67	-13
Konservative	69	-5	33	43	67	34	-11
SF	-28	-64	-23	37	-19	78	-48
Dansk Folkeparti	39	-57	38	-1	27	42	-1
Venstre	70	-49	49	35	52	69	-9
Ny Alliance	57	-44	32	38	52	48	-23
Enhedslisten	-15	-56	-47	49	1	83	-34
Andre svar	37	-69	13	23	32	59	-24
I alt	37	-55	18	32	34	63	-23

En tabel som den ovenstående indeholder megen information. I det nedenstående trækkes nogle enkelte pointer frem, men læseren opfordres til selv at studere talmaterialet nøjere.

Af tabellen fremgår det blandt andet, at der ikke er voldsomt stor forskel på kønnene med hensyn til hvilke forslag de støtter. Generelt er mændene mere positive overfor tiltagene, dog undtaget sænkelse af mindstelønnen øget efteruddannelse og aktivering.

For aldersgrupperne er billedet, at de mindst positive overfor forslagene er de 44-61-årige. Dette ses stærkest for spørgsmålet om afskaffelse af efterlønnen og stramningen af overførselsindkomsterne. De helt unge er dog de mest negative overfor spørgsmålet om at sænke skatten og tillade udenlandsk arbejdskraft, men de er til gengæld de mest positive overfor stramning af overførselsindkomster, effektivisering af den offentlige sektor, samt sænkning af mindstelønnen.

Mellem de højt- og lavtuddannede er der størst forskel med hensyn til afskaffelse af efterløn, strammere regler for overførselsindkomst, øget udenlandsk arbejdskraft og sænkelse af mindstelønnen. På alle områder er de højtuddannede mest positive. Forskellen er størst for spørgsmålet vedrørende øget udenlandsk arbejdskraft. Hvor der for de højtuddannede er 49 procentpoint flere, der er positive end negative, er dette kun tilfældet for 22 procentpoint af de lavt uddannede.

Opdelt efter uddannelsesniveau er billedet stort set det samme som for indkomst. Jo højere indkomst, des større støtte til tiltagene. Ses på socioøkonomisk status er de mest positive de højere funktionærer, og de der er under uddannelse efterfulgt af de selvstændige. Mest negative er de lavere funktionærer. De mest positive overfor skattelettelser er højere funktionærer og selvstændige. Lavere og højere funktionærer er de mest positive overfor udenlandsk arbejdskraft. De som er under uddannelse, skiller sig ud ved at være mest positive overfor stramning af overførselsindkomster og de er markant mindre negative overfor sænkelse af mindstelønnen end andre grupper.

Det generelle billede er, at der er relativ stor konsistens ved opdeling på de demografiske grupper, idet rangordningen mellem de forskellige forslag er relativt ens på tværs af grupperne. Alle grupperne har således efteruddannelse og aktivering som topscorer, og afskaffelse af efterlønnen som den mindst attraktive. Det langt overvejende billede er også, at alle grupperne enten støtter eller forkaster forslaget.

Dette er ikke tilfældet, når man sammenligner partierne. Det er specielt lettelsen af skatten og stramning af overførselsindkomster, der er stor uenighed om mellem partierne, mens der er mindst uenighed mellem partiernes vælgere med hensyn til at sænke mindstelønnen, samt bruge ressourcer på efteruddannelse og aktivering.

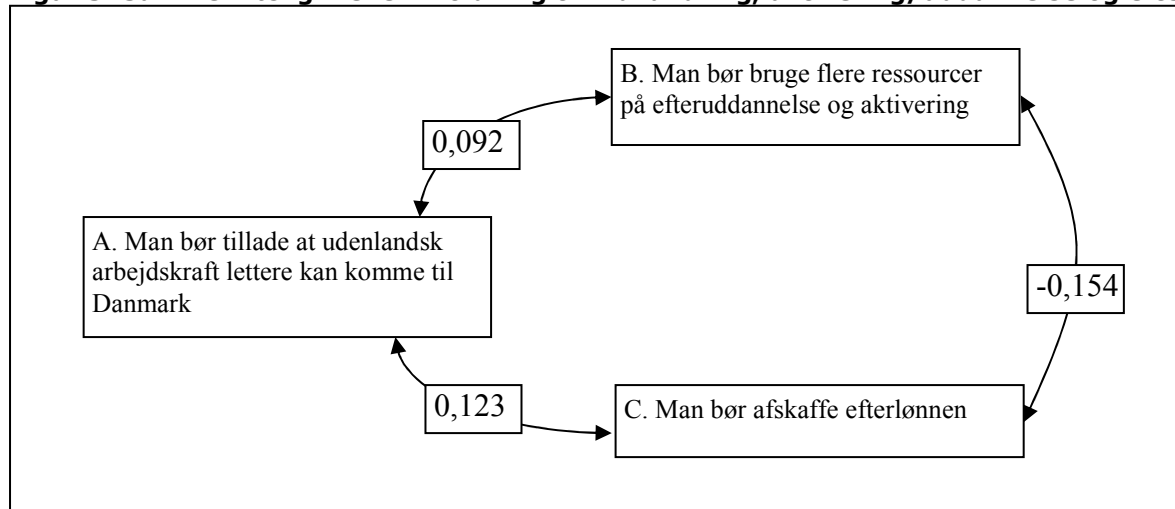
Der er ikke mange overraskelser med hensyn til, hvad partiernes vælgere støtter og er modstandere af. De generelt mest positive er de Konservatives og Venstres vælgere, mens de mest negative er SF og Enhedslistens vælgere. De Konservative og Venstres vælgere adskiller sig ikke, med hensyn til hvor positive deres vælgere er overfor skattelettelser, men de konservative vælgere er markant mere positive overfor afskaffelse af efterlønnen, mens Venstres vælgere er noget mere positive overfor stramninger af reglerne for overførselsindkomster. Dansk Folkepartis vælgere skiller sig ud ved at være de mest negative overfor tiltrækning af udenlandsk arbejdskraft, om end der blandt partiets vælgere er næsten lige mange tilhængere og modstandere. Ikke overraskende er det de Radikales vælgere, som udgør modpolen på dette område. Faktisk er dette det eneste område, hvor de radikale vælgere skiller sig markant ud. Dansk Folkepartis vælgere adskiller sig også ved - lidt mere

overraskende - at være de, som er mindst negative overfor en nedsættelse af mindstelønnen. SF og Enhedslisten kører parløb, idet begge partiers vælgere kun støtter tiltagene øget indvandring og øget efteruddannelse/aktivering. De to tidligere regeringspartnere, de Radikale og Socialdemokratiet, er i det store og hele enige. Dog er der blandt Socialdemokraternes vælgere betydeligt mere modstand mod afskaffelse af mindstelønnen samt mindre støtte til indvandring.

Mønster i hvilke tiltag der støttes

Måske ikke overraskende er der et tydeligt mønster, således at der er en sammenhæng med hensyn til hvilke tiltag den enkelte respondent støtter. Forslagene om at lette skatten, stramme reglerne for overførselsindkomst, effektivisere det offentlige og sænkning af mindstelønnen falder således i én kategori. Med hensyn til de tre sidste forslag er billedet dog en smule mere mudret. De som er tilhængere af mere udenlandsk arbejdskraft, er generelt også positive overfor at bruge flere ressourcer på efteruddannelse og vil afskaffe efterlønnen. De som vil afskaffe efterlønnen, er dog generelt ikke tilhængere af, at der skal bruges flere ressourcer på aktivering og uddannelse. Dette kan umiddelbart virke en smule forvirrende, men er illustreret i nedenstående figur, hvor samvariationen⁶ mellem de tre svar er vist.

⁶ Den viste mål for samvariationen er kendall's tau-b, der varierer mellem -1 og 1. En positiv korrelation mellem to spørgsmål betyder, at de personer der vurderer det ene højt også tenderer mod at vurdere det andet højt.

Figur 3: Sammenhæng mellem holdning til indvandring, aktivering/uddannelse og efterløn

Ved at analysere ovenstående resultater kan man blive en smule klogere på, hvilke holdninger der kunne ligge til grund for respondenternes svar på ovenstående spørgsmål. Spg. A og spg. B har det til fælles, at begge kan være et udtryk for at "alle skal have en chance uanset om de er fra Danmark eller fra udlandet". På en anden dimension er de dog modsætninger, idet A. kan ses som et udtryk for mindre regulering (mindre stat), altså mindre stram indvandring, mens spørgsmål B kræver brug af flere offentlige ressourcer (mere stat). Spørgsmål A og spørgsmål C har begge det til fælles, at der er tale om mindre stat. Dette kan også være forklaringen på den negative korrelation mellem spørgsmål B (mere stat) og spørgsmål C (mindre stat). Disse resultater skal naturligvis ikke overfortolkes, men kan være interessante i forhold til forståelse af, hvilke vælgerkoalitioner, der kan opbygges for at skaffe et flertal for en løsning af mangelen på arbejdskraft.

Viser andre undersøgelser samme resultat?

I det nedenstående vil hvert af de syv enkelt elementer blive sammenholdt med andre undersøgelser om samme emne, og de metodiske aspekter af spørgsmålet vil blive diskuteret. Ses der overordnet på spørgsmålet, vil der altid være en effekt i retning af, at respondenterne er positivt overfor et svar, som bliver præsenteret som en løsning på et problem. I denne sammenhæng er det derfor nødvendigt at understrege, at respondenterne i mindre grad tager stilling til, i hvor stor grad manglen på arbejdskraft er et problem. Respondentens svar vil afhænge af nogle overvejelser om, i hvilket omfang der er tale om en effektiv løsning på det angivne problem, samt hvilke fordelingsmæssige effekter forslaget vil have – ikke mindst for en selv og ens nærmeste. Som altid vil der derfor være størst opbakning til de forslag, der ikke fratager specifikke grupper deres goder. Denne asymmetri opstår, fordi en lille ulempe for mange mennesker (skatten) bliver slået af en større ulempe for færre mennesker. Samtidigt vil omkostningerne ved velfærdsgoderne ofte blive systematisk undervurderet af respondenterne, således at støtten til levering af et velfærdsgode er væsentligt større, end hvis den reelle pris var kendt.

Det første emne der spørges til i undersøgelsen, er spørgsmålet om, i hvilket omfang det vil være en god ide at lette skatten. Spørgsmålet nævner ikke specifikke former for skattelettelser, men beder respondenterne tage stilling til det helt overordnede spørgsmål om hvorvidt det er en god ide at lette skatten på arbejde. Resultatet er at 37 procentpoint flere er positive overfor forslaget end negative. Ser man på andre undersøgelser er resultatet, at

danskernes holdning til skattelettelser ikke blot er delte, men også varierer meget fra undersøgelse til undersøgelse. En række undersøgelser har bedt respondenterne om at vælge enten skattelettelser eller flere velfærdsydelse. Således formuleret er der ofte et flertal der støtter flere velfærdsydelse, men spørgsmålet bygger på en falsk dikotomi, hvor der skal vælges mellem to goder, der ikke er hinandens modsætninger, og konklusionerne om at danskerne er uinteresserede i skattelettelser, hviler derfor på et tvivlsomt grundlag⁷. For nyligt har en undersøgelse gennemført af Catinét vist, at cirka 70 pct. støtter en eller anden form for skattelettelser⁸. En ting er dog det generelle spørgsmål om skattelettelser, men noget andet er danskernes holdning til spørgsmålet om, hvorvidt skattelettelser vil medføre et større udbud af arbejdskraft. Også fra denne vinkel bekræftes undersøgelsens resultater. I en undersøgelse gennemført af Epinion Capacent for DI i august 2007 spørges borgerne, om de mener, at en lavere skat vil øge lysten til at arbejde. Omkring 70 pct. af de adspurgte erklærer sig enige i, at dette vil være tilfældet⁹. På denne baggrund må det konkluderes, at undersøgelsens resultater der peger på, at danskerne støtter skattelettelser som en metode til at øge udbuddet af arbejdskraft, harmonerer med andre undersøgelser.

Undersøgelsen viser også, at der er et flertal i befolkningen for, at man anvender udenlandsk arbejdskraft. De som støtter dette forslag har et forspring på 32 procentpoint. Dette kan måske virke en smule overraskende, når man følger den politiske debat, men faktisk er resultatet ikke nødvendigvis meget anderledes end det man ser i andre undersøgelser. I European Social Survey stilles spørgsmålet om, hvorvidt man mener, at immigration er en økonomisk fordel for landet, og her er 46 procent positive, mens kun 29 procent er negative (resten er hverken eller). Det er i øvrigt tidligere vist, at modstanden mod indvandring synes at hænge sammen med de økonomiske konjunkturer, således at en ugunstig økonomisk konjunkturudvikling følges af en større uvilje i befolkningen mod indvandring¹⁰. Overordnet må konklusionen være, at danskerne er positivt indstillede overfor øget indvandring, når dette kobles til mangelen på arbejdskraft.

Se man på spørgsmålet om afskaffelse af efterlønnen, har dette i meget stort omfang været en hellig ko i den danske debat, og der er i denne undersøgelse også et massivt flertal, som er modstander af denne løsning på problemet med manglen på arbejdskraft. En af forklaringerne er, at efterlønnen er meget populær set fra potentielle brugeres synsvinkel. Således forventer 7 ud af 10 danskere at ville trække sig fra arbejdsmarkedet før pensionsalderen¹¹. Andre undersøgelser har tilsvarende vist, at opbakningen til efterlønnen er høj, men at dette i meget stort omfang bygger på manglende viden om hvad efterlønnen koster¹².

En stramning af reglerne for overførsels-indkomster får også opbakning. Der er et flertal på 18 procentpoint for denne løsning. Der er i spørgsmålet ikke nærmere specificeret hvilke tiltag der kunne gennemføres på dette område, men en af mulighederne er en forkortelse af dagpengeperioden. Tidligere undersøgelser peger i forskellige retninger. En undersøgelse gennemført af Epinion for Fagforbundet 3F i april 2006 konkluderede, at 59 pct. af befolkningen var mod regeringens forslag om at halvere dagpengene for unge mellem 25-29 år, mens 34 pct. støttede dette forslag. En undersøgelse gennemført af Catinét for Ritzau i juni 2007 pegede på, at der var et flertal i befolkningen på 10 procentpoint, der støttede at dagpengeperioden blev reduceret fra 4 til 2,5 år. Det er svært at afgøre hvor meget af forskellene i disse tal, der har at gøre med de konkrete forslag, og hvor meget der har at gøre

⁷ ”Vi kan selv – Danskernes syn på velfærd og skat” (CEPOS notat, 2007)

⁸ ”Danskerne vil have velfærd – men også skattelettelser”, (CEPOS notat, 2007).

⁹ ”Topskat” (DI, 2007)

¹⁰ ”Solidaritetens pris”, (Peter Nannestad, 1999).

¹¹ Rambøll Management for Jyllands Posten (22/4 -07)

¹² ”Hvad vil du gi’ for efterløn?” (CEPOS notat 2006, P. Kurrild-Klitgaard)

med det forhold, at de økonomiske konjunkturer er gode, og at arbejdsløsheden derfor i befolkningen i højere grad opfattes som selvforskyldt, men resultaterne peger under alle omstændigheder i retning af, at der nu er et godt flertal for stramninger.

Der er også i befolkningen et flertal, som mener, at effektiviseringer i den offentlige sektor vil være en brugbar metode til løsning af mangelen på arbejdskraft. Spørgsmålet er naturligvis hvorledes befolkningen forventer at dette skulle kunne gennemføres. Man kan få et hint om dette, ved at se på en undersøgelse, som er gennemført af Catinét for CEPOS, der viser, at 60 pct. af befolkningen mener, at man ville kunne effektivisere den offentlige sektor, ved at øge graden af konkurrence. Kun 30 pct. var uenige i dette synspunkt¹³. Konkurrenceudsættelse og andet pres for effektiviseringer af den offentlige sektor, synes med andre ord at have en betydelig opbakning i befolkningen.

Topscoren er forslaget om at øge de ressourcer der anvendes på efteruddannelse og aktivering. I alt er der 63 pct. procentpoint flere som støtter forslaget end respondenter der er imod. Dette er måske ikke så overraskende, idet dette er et spørgsmål, der ikke umiddelbart har en direkte omkostning for nogen specifikke grupper. Der er ikke andre undersøgelser, der har fokuseret på emnet. Tanken om uddannelse som et absolut gode, er dog ikke svær at genfinde i den danske debat. Faktisk har ingen partier et kritisk syn på dette, og kritiske vurderinger af afkastet af uddannelse skal man lede længe efter.

Med hensyn til forslaget om en lavere mindsteløn, er der relativt få støtter. Kun 38 pct. støtter dette forslag. Gallup har i december 2003 for ugebrevet A4 lavet en undersøgelse, hvor der spørges om den daværende mindsteløn på 87 kr. i timen var rimelig. Under 1 pct. mente dengang at mindstelønnen var for høj. At der ikke er et flertal i befolkningen som støtter en sænkning er således ikke et nyt resultat. Set i forhold til det tidligere spørgsmål er det overraskende faktisk, at der er så mange, der støtter en lavere mindsteløn. Det er dog ikke muligt at sige noget om, hvorvidt der er en ændring i befolkningens holdning, eller forskellen i spørgsmålsformulering og kontekst, der gør en forskel.

Konklusion

Af det ovenstående fremgår det, at der i befolkningen faktisk er støtte til en lang række tiltag, der kan øge udbuddet af arbejdskraft. Det gennemgående resultat er, at befolkningen støtter langt de fleste af forslagene. Også forslag såsom øget indvandring (74 pct. positive) og skattelettelser (73 pct. positive) er der stor opbakning til. Det lader således til, at befolkningen mener at lavere skat vil kunne være medvirkende til, at øge udbuddet af arbejdskraft. Selv tidligere meget upopulære forslag såsom en mindselse af mindstelønnen er der relativ stor opbakning til, idet hele 38 pct. er positive overfor dette.

Sammenligner man med andre undersøgelser vedrørende samme emner, er det også påfaldende at støtten til tiltagene er højere, end hvis de blot ses isolerede. Hvis man vil sikre opbakning til forslagene er det med andre ord vigtigt, at man sørger for at tydeliggøre, at formålene med indgrebene er, at sikre øget arbejdskraft.

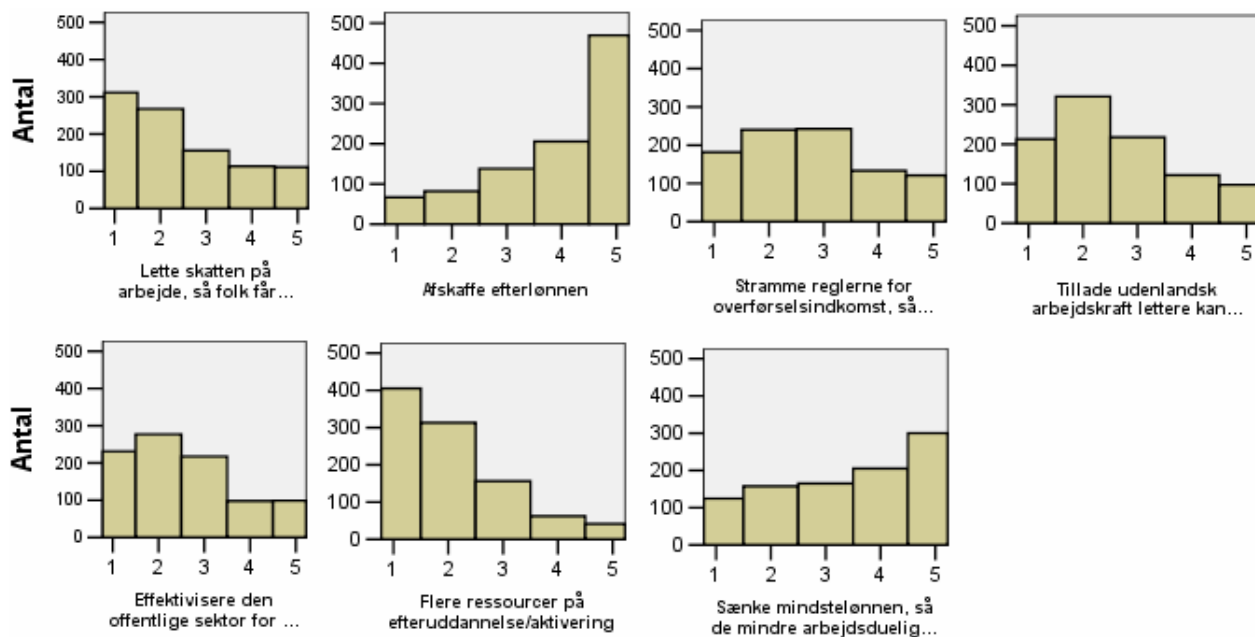
Resultaterne viser også, at de forslag der har størst opbakning ikke nødvendigvis er dem, der kan forventes at have størst effekt på udbuddet af arbejdskraft, men snarere er de forslag, der har mindst negativ effekt for en specifik gruppe. Således er topscoren i popularitet øget efteruddannelse og aktivering, som må forventes at have relativ begrænset effekt på

¹³ ”[Øget konkurrence i den offentlige sektor](#)” (CEPOS notat 2007)

udbuddet, mens der omvendt ikke kan høstes stor opbakning til afskaffelse af efterlønnen. Et forslag der ellers uomgængeligt ville have en meget stor positiv effekt på udbuddet af arbejdskraft.

Tilbage står dog en række forslag, som må forventes at have en betydelig positiv effekt på arbejdskraftsudbuddet, og som der er støtte til i befolkningen. Det drejer sig om en sænkelse af indkomstskatten, lettere adgang for udenlandsk arbejdskraft, stramning af overførselsindkomsterne, og effektiviseringer i den offentlige sektor. Regeringen kan med andre ord notere sig, at den har befolkningens opbakning til en række tiltag, der vil have en betydelig effekt på udbuddet af arbejdskraft.

Appendiks 1: Fordeling af svar på spørgsmålene

Note: 1 meget god ide og 5 er meget dårlig ide.